

Remissvar

2024-03-17

Dnr. S2021/06045
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Remissinstans
Nätverket unga för tillgänglighet

Remiss av Boverkets rapport Utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag – Rapport 2023:11

(dnr S2021/06045)

Inledning

Nätverket unga för tillgänglighet (Nuft) är paraplyorganisationen för föreningar, organisationer och nätverk inom den unga funktionsrättsrörelsen.

Vi lämnar härmed vårt remissyttrande över förslaget till nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet 2023–2027 (S2021/06045)

Riksorganisationen Unga med Synnedsättning
Genom Nätverket unga för tillgänglighet

Kommentarer kopplade till Promemorians förslag

3 §

Bostadsanpassningsbidrag lämnas till en person med funktionsnedsättning

Kommentar:

Vid sidan om vårdnadshavare bör barn under 18 själva ha möjlighet att söka bostadsanpassningsbidrag vid sidan om sina vårdnadshavare. Det finns två orsaker till detta.

1. Många unga har gott stöd från sina föräldrar, oavsett om de bor tillsammans eller separerat. Tyvärr har inte alla samma möjlighet. Att ansöka på egen hand bör möjliggöras för att ge unga möjligheten att själv eller med stöd av andra belysa sina behov av anpassning om vårdnadshavaren själv inte vill eller har förmåga att göra det av olika orsaker. Frågan kan därefter gå till den som äger bostaden som får ta över processen.

2. Vissa unga flyttar hemifrån till egen lägenhet innan de fyller 18 på grund av studier, arbete eller andra personliga omständigheter och kan då ha behov av anpassningar i en bostad den hyr på egen hand. Att vårdnadshavaren då har det fulla ansvaret bör anses onödigt försvårande och kan bidra till förlängd ansökningstid. Vid denna typ av ärenden bör personen ha möjlighet att söka på egen hand.

5 §

Bostadsanpassningsbidrag lämnas för att byta, flytta, komplettera eller på annat sätt anpassa de fasta funktionerna i och i anslutning till en bostad.

Bidrag lämnas endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för personen med funktionsnedsättning. Vid denna prövning ska behovet av förvaring av hjälpmedel beaktas. Bidrag lämnas inte om behovet kan tillgodoses med hjälpmedel som erbjuds av regionen eller kommunen enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Lag (2019:983).

Kommentar:

Den 5§ bör inkludera ett krav på fullvärdigt och anständigt boende för personer med funktionsnedsättning för att förtydliga relationen mellan hjälpmedel och bostadsanpassningsbidraget. Utan detta anser vi inte att förändringen leda till att alla grupper kan få anpassningar som de är i behov av. Vi hänvisar till artikel 23 i barnkonventionen som bakgrund för förslaget.

Artikel 23: Barn med funktionsnedsättning

Konventionsstaterna erkänner att ett barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som säkerställer värdighet, främjar tilltron till den egna förmågan och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället.

Detta krav bör ställas för anpassningar av boende för barn under 18 år och det bör då anses vara oskäligt att samma lydelse inte skulle gälla alla med funktionsnedsättning.

Utan förändringen ser vi risker att handläggare kan motsätta sig gynnande beslut med hänvisning till vissa hjälpmedel. Till exempel är vissa grupper av personer med synnedsättning i behov av ljusdämpande anpassningar för att minska ljusinsläpp till följd av känslighet. Detta kan motverkas med hjälp av ljusdämpande solglasögon när individen är ute men kan knappast anses ändamålmässigt inomhus utifrån ett värdighetsperspektiv.

8 §

Bostadsanpassningsbidrag lämnas inte om de sökta åtgärderna skulle innebära ett avhjälpande av:

1. byggnadstekniska brister,
2. eftersatt underhåll,
3. avsaknad av eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner, eller
4. avvikelser från bygglagstiftningens krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Bedömningen av om det finns byggnadstekniska brister, eftersatt underhåll eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner ska avse skicket före anpassningen utan beaktande av vilka åtgärder bidrag söks för.

Första stycket 4 tillämpas endast när ansökan gäller

1. ett en- eller tvåbostadshus som sökanden har låtit uppföra eller låtit utföra ändringar av,
2. en lägenhet som innehas med bostadsrätt och som sökanden har låtit utföra ändringar i, eller
3. en ägarlägenhetsfastighet som sökanden har låtit utföra ändringar i

Kommentar:

Bolagsverket har diskuterat i sin rapport utsattheten för barn och unga med funktionsnedsättning som kan riskera att drabbas av sin vårdnadshavares ogenomtänkta beslut vad gäller förändringar i bostad eller uppförande av ny bostad. Vi önskar trycka på att även detta är en fråga där Artikel 23 i Barnkonventionen bör tas i beaktande:

I förändringen av lagen bör det övervägas om det är i linje med denna artikel om barn riskerar att falla mellan stolarna för att vårdnadshavare inte haft kännedom om, eller tagit hänsyn, till barnets behov vid bostadens uppförande eller förändring.

Vi efterfrågar till exempel ifall det skulle kunna vara möjligt för vårdnadshavare att söka anpassningsbidrag innan ett köp eller en byggnation genomförs för att säkerställa att tillgänglighetsbehoven kan tillgodoses inom ramen för lagen.

9 §

Vid byte av bostad lämnas inte bostadsanpassningsbidrag till sådana åtgärder som beror på att den nya bostaden i fråga om storlek, hur utrymmena är fördelade och belägna, antal våningsplan eller andra nivåskillnader i eller i anslutning till bostaden är uppenbart olämplig med hänsyn till funktionsnedsättningen. Bestämmelsen tillämpas inte om den nya bostaden är beviljad eller anvisad av en myndighet.

Är den nya bostaden ett en- eller tvåbostadshus som sökanden låtit uppföra, lämnas bidrag endast för sådan anordning eller inredning som normalt bara används

eller förekommer i sådana hus på grund av att en boende har en funktionsnedsättning. Bidrag lämnas dock inte för hiss.

Bestämmelserna i första stycket, första meningen, och andra stycket ska tillämpas i fråga om sådana åtgärder som är nödvändiga vid tiden för bytet av bostaden.

Vår kommentar:

Vi ser formuleringen om utrymmesfördelning som problematisk med hänsyn till nuvarande regerings pågående utredningar. I händelse av att regeringen i linje med nuvarande utrednings fråga beslutar att undanta studentlägenheter från tillgänglighetskraven krävs att offentlig förvaltning får överta ansvaret från den privata sektorn. Unga med Funktionsnedsättning skall ha möjlighet att studera på lika villkor som andra. Då det i många städer är bostadsbrist kan vi inte välja bostad efter tillgänglighet om vi vill få en plats att bo. Emedan många studentbostadsföretag tillämpar förtur för att försäkra oss om möjligheten till lämpligt boende gäller det inte alla. Därtill är detta ofta en dold möjlighet som många inte känner till vilket gör att den inte söks.

För att säkerställa likvärdigheten kan studentbostäder behöva tillgänglighetsanpassas för att säkerställa bestånden och detta bör ingå i bostadsanpassningsbidraget. Därtill bör hänsyn tas till den generella bostadsbristen som tvingar unga att ta första bästa bostad som erbjuds oavsett tillgänglighet för att få möjlighet till arbete. För många är bostadens plats lika viktig som dess tillgänglighet för att arbeta efter bästa förmåga. Särskilt med hänsyn till svårigheterna för vissa grupper så som unga med synnedsättning att få beviljat färdtjänst utan förändring av rådande lagstiftning.

Vi föreslår därför att studentlägenheter och bostäder vid flytt till ny kommun bör undantas från dessa krav om lagstiftningen skall stödja unga med funktionsnedsättning.

Övriga kommentarer

Avsnitt 7.1 Svårigheter att söka och genomföra bostadsanpassningar samt kommunernas serviceskyldighet och utredningsansvar

Vi motsätter oss delvis Bolagsverkets slutsats. Det finns särskilda svårigheter för unga med funktionsnedsättning att på egen hand söka bidraget. Ansökan är avancerad och kräver mycket bakgrundsarbete. Det kräver också att sökanden kan formulera sig på ett sätt som motsvarar lagens krav. Det är generellt otydligt vart vi kan vända oss för att få hjälp att söka på ett sätt som motsvarar lagens krav och som garanterar att personen har kunskap om insatsen. Som ung

saknas också ofta kunskap om vilka typer av anpassningar som funktionsnedsättningen i fråga kan motivera.

Handläggare är generellt försiktiga med att föredra detta och hänvisar till bedömning av arbetsterapeut och den enskildes upplevda behov, sedan får sökande i slutänden se i beslutet om det faktiskt var något som gick att söka för. Detta leder till krångel, okunskap och ansökningar som inte ger bästa möjliga resultat.

Därtill bör tilläggas att rutiner och praxis skiljer sig åt mellan kommuner vilket gör att den person som flyttar för studier eller arbete först måste försöka sätta sig in i vad den aktuella kommunen har för hanteringsprocess om den alls skall hitta något stöd.

Vi efterfrågar ett förtydligande om att stödjande och rådgivande personer som inte själva ansvarar för bedömning bör finnas till stöd inom den kommunala förvaltningen med särskilt ansvar för bostadsanpassningsfrågor. Detta bör standardiseras för att förenkla mobilitet och självständighet hos personer med funktionsnedsättning och säkerställa att alla unga har möjligheten att söka sin framtid i hela Sverige.

Förtydligande om studentbostäder

Vi efterfrågar att studentbostäder lyfts fram som aktuell för bostadsanpassning Vi anser att detta kan bidra till att förtydliga om bidrag går att få och bidra till att fler yngre känner till möjligheten. Vi efterfrågar också att anpassning kan sökas för lokaler kopplade till bostaden som inte annars är aktuella för andra boendeformer. Till exempel delade kök och dusch/toalettutrymmen, träningslokaler, Stora tvättstugor och deras bokningssystem, sociala utrymmen och avfallsstationer. Allt detta bör ingå under tanken bakom bidraget i §3 men vi vill se ett förtydligande för att garantera yngre rätten till tillgängligt boende.

Nätverket unga för tillgänglighet

Info@nuft.se

Med stöd av medlemsorganisationerna

Unga med Synnedsättning

Info@ungsyn.se